Переволочна. *Енциклопедія Сучасної України* (2026)
ISBN: 966-02-2074-X
DOI: 10.5281/zenodo.19715001

ПЕРЕВОЛО́ЧНА — село Прилуцького району Чернігівської області. У червні 2019 Переволочнянську сільську раду зараховано до Сухополов'янської сільської громади. П. знаходиться на р. *Удай* (притока *Сули*, басейн Дніпра), за 194 км від обласного центру та 22 км від м. Прилуки. Площа 2,34 км^2. За переписом населення 2001, проживали 689 осіб; нині — близько 500 осіб; переважно українці. Проходить автомобільний шлях Київ—Ромни—Суми.

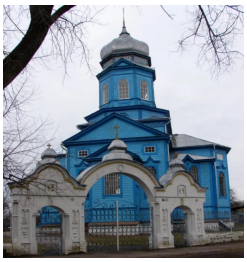
В околицях села обстежено кургани (2—1 тис. до н. е.) та поселення Бунилове-1 (2 тис. до н. е., 6—3 ст. до н. е., 11—13 ст.), Бунилове-2 (3—4 ст.), Войтиновщина-1 (2—1 тис. до н. е.), Рудки (2 тис. до н. е., 3—4 ст., 13—15 ст.), Переволочна-1 (2—1 тис. до н. е., 12 ст., 16—19 ст.). На думку дослідників, тут існувало м. Переволоки, що згадується у літописі під 1092. У цьому місці здавна була переправа, через яку «переволокали» товари (звідси й походить назва). Унаслідок татаро-монгольської навали місто занепало. Пізніше тут знову з'явилися поселенці. У 1-й половині 17 ст. П. належала князям Вишневецьким. Жителі брали участь у Визвольній війні під проводом Б. Хмельницького. Тривалий час з перервою П. була сотенним містечком Прилуцького полку. 1781—96 — у складі Чернігівського намісництва; 1796—1802 — Малоросійської, 1802—1925 — Полтавської губ. 1781—1923 — містечко Прилуцького пов. 1862 був 201 двір, мешкали 1162 особи. У 19 ст. П. належала поміщикам Милорадовичам. 1911 проживали 1997 осіб. Під час воєнних дій 1918—20 влада неодноразово змінювалася. 1923—30 — у складі Прилуцької округи; від 1932 — Чернігівської обл. У березні 1923 з Прилуцької, Переволочнянської й Богданівської волостей утворено Прилуцький р-н. Жителі потерпали від голодомору 1932—33, зазнали сталінських репресій. Від вересня 1941 до вересня 1943 — під німецькою окупацією. На фронтах 2-ї світової війни воювали 400 воїнів-земляків, з них 230 загинули. До 2016 функціонувала загальноосвітня школа (значний період навчальний процес здійснювали у приміщенні колишньої земської школи). Нині у П. — Будинок культури, бібліотека. Збереглися садиба Милорадовичів, комора для зерна (обидві — 19 ст.), дерев'яна Преображенська церква (початок 20 ст.) з цегляними воротами (1914). Мешканці брали участь в антитерористичній операції та операції Об'єднаних сил на Сході України (2014—22), воювали після початку повномасштабного вторгнення військ РФ в Україну (від 24 лютого 2022). Під час російсько-української війни загинув О. Руденко (2023). Серед видатних уродженців — доктор медицини Є. Звіряка (19 ст.), економіст П. Бубенко, письменник К. Зленко, учасник 2-ї світової війни, Герой Радянського Союзу І. Надьон.

Рекомендована література

1. Горіла Г. М., Рябова Н. Г. Мій рідний край, моя земля Прилуцька. Ніжин, 2008
2. Марега В. Переволок... Переволока... Переволочна: Істор.-краєзн. дослідж. Лц., 2020.

О. М. Сметанник

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:
Переволочна / О. М. Сметанник // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2026. — Режим доступу: https://esu.com.ua/article-892370

2001–2026 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).